

Posudek na diplomovou práci:

Martin LUHAN, *Hareova teze jako logicko-filosofický problém*. Katedra logiky FF UK, Praha, 2012

Předložená diplomová práce se zabývá tématem tzv. Hareovy teze a klade si také obecnější otázku po možnosti vybudování logiky imperativů. První kapitola ve stručnosti představuje Hareova východiska a principy, které jsou pro zvolené téma relevantní, a upozorňuje také na vybrané kritické reakce na Hareovy teorie. Sémantice imperativů je věnována druhá kapitola. Autor v ní představuje zejména průkopnické práce Dubislava, Reschera, Vranase a dalších. Závěrečná třetí kapitola se vrací k Hareově tezi („Z množiny premis nelze oprávněně vyvodit žádný indikativní závěr, který není možné oprávněně vyvodit pouze z indikativních vět obsažených v množině premis“), která je vlastně inverzí známého Humeova tvrzení, že z *is* nelze vyvodit *ought*. Autor Hareovu tezi chápe jako preskripci, resp. jako doporučení nepřijímat určitý druh odvození. Naznačuje problematičnost Hareovy teze, která je v praxi běžně porušována (podobně, dodal bych, jako původní teze Humeova). V této kapitole autor také naznačuje (ale opravdu jen naznačuje) způsob, jak by bylo možné imperativní úsudky formalizovat. Ve všech třech kapitolách práce autor poukazuje na četné problémy, jimž projekt konstrukce logiky imperativů čelí. Jde mu zejména o nejednoznačný vztah imperativních úsudků k běžné řečové praxi, který je podle něj z různých důvodů těsnější než v případě tradičnější logiky indikativních výroků. Uveďme jeden příklad za všechny: imperativní inference mohou být z čistě logického hlediska v pořádku a přitom porušovat účel původně vydaných příkazů. Autorův závěr ohledně využitelnosti Hareovy teze v intuitivní i formalizované logice imperativů je spíše skeptický. Tezi lze podle něj respektovat jen v oblasti ryze teoreticko-logické, a i v této sféře její uplatnění naráží na fakt, že zatím není univerzálně přijímán žádný definovaný formální systém, jenž by zachycoval imperativní úsudky.

Ke kladům předložené práce řadím to, že je přehledná, informativní a napsaná velmi dobrou češtinou. I zcela nepoučený čtenář se díky ní solidně zorientuje v oblasti logiky příkazů. Za plus pokládám také to, že autor nejen vykládá pozice Harea a jeho kritiků, ale místy rovněž zaujímá vlastní kritická stanoviska.

Jako záporné stránky práce se mi jeví v první řadě to, že motivace Hareovy teze není téměř vůbec vysvětlena. Vezmeme-li v úvahu, jak jednoduše lze proti ní konstruovat protipříklady (což autor demonstruje hned na několika místech práce), těžko se ubráníme otázce, proč na ní Hare trval. Práce je také na některých místech až příliš stručná a působí poněkud uspěchaným dojmem. Čtenář by se občas o probírané věci rád dozvěděl více, než co je mu autor ochotný prozradit. Mám na mysli například rozlišení mezi silně a slabě platným imperativním argumentem (na s. 51 hodnocené práce), u něhož autor uvádí příklad slabě platného úsudku, silně platného však nikoli. Dojem uspěchanosti pak podporují místa, kde

autorovi z textu vypadly kusy vět, nebo kde mu naopak zůstaly fragmenty vět z pracovní verze rukopisu (viz například s. 66, řádky 9 a 28).

Navzdory uvedeným drobným výhradám se domnívám, že zadání práce bylo naplněno zcela uspokojivě a že práce i po jiných stránkách splňuje podmínky na diplomové práce kladené. Proto ji doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **výborně**.

V Praze dne 6. 6. 2012,

Tomáš Marvan, Ph.D.